

"Mračno čitanje"

Kad preletiš očima preko naslova i podnaslova vijesti koje se tiču informacijske sigurnosti, u nekoliko minuta upiješ mnogo loših vibracija, sasvim dovoljno da postaneš sklon cinizmu, čak depresiji... Nije potrebno ni pročitati članke do kraja, to je čak "kontraproduktivno", jer od obilja informacija naprosto otupiš i prestaneš reagirati. Podsjeća me to na podnaslov kultnog Kubrickova filma "Dr. Strangelove ili Kako sam prestao brinuti i zavolio bombu".

Na webu ćete pronaći mnoštvo siteova koji su posvećeni Infosecu. Ovdje ćemo spomenuti samo jedan, www.darkreading.com [1]. Tamo se za nekoliko minuta pronađu pesimistične vijesti koje tjeraju na razmišljanje. Hakerski napad na "kritičnu nacionalnu infrastrukturu" ostavio je desetke tisuća Ukrajinaca bez struje. Iranski hakeri provalili u mrežu jedne američke hidrocentrale. U SAD prosječno jednom mjesečno zdravstvene ustanove postanu žrtve hakerskog napada i krađe povjerljivih podataka o pacijentima. Zdravstvo je laka meta jer nema dovoljno novca ni za liječenje pacijenata, a kamoli za zaštitu podataka. Proizvođači automobila razvijaju svoje vlastite operacijske sustave za nove modele automobila, koji su sve više automatizirani i informatizirani - tu se otvaraju neslućene mogućnosti za potencijalne napadače. Treba li čitati dalje? Ili je ovo sasvim dovoljno da se zabrinemo?

Neprimjetno ulazimo u svijet umreženih stvari, od kućanskih aparata do sićušnih senzora, sve pokriveno nazivom Internet of Things. Još nam nije jasno tko će sve osim nas te uređaje koristiti i za kakve ciljeve, u kojoj mjeri će nam oni olakšati život a u kojoj će nas mjeri proubljavati?

Njemački filozof Gunther Anders kaže u knjizi "Zastarjelost čovjeka" da je suvremeni (zapadni) čovjek kao ribica u akvariju. Sve je podešeno za njegovu ugodu, temperatura vode, količina kisika i hrane. Udobno je, ali je zarobljen u staklenom kavezu koji je netko pripremio za njega. A taj kavez omogućava i održava upravo tehnologija.

Mediji nas cijelo vrijeme bombardiraju zaglupljujućim porukama. Ako želite čitati o nečemu što je zaista važno, morate se probiti kroz gomilu besmislica. Samo jedan nasumičan primjer: na Yahoo.com pažnju plijene vijesti o zvijezdama reality showa, da bi tek negdje pri dnu naslovnice pronašli članak o tome kako se iz Kine izvlače enormne količine američkih dolara. Članak ne daje pravo objašnjenje o čemu se zapravo radi, samo napominje da bi to moglo izazvati potrese u "financijskoj industriji". Hvala lijepo, ovakvu krnju informaciju možemo pomesti pod tepih, ili nas čeka dugotrajno guglanje ne bi li negdje pronašli ozbiljniju analizu. Moj laički mozak odmah se prebaci u petu brzinu: u Kini se usporava rast industrijske proizvodnje, investitori izvlače uloženi novac, sve je više dolara na tržištu, pa bi cijena dolara trebala padati. (Hoće li pojeftiniti računala? Možda bih trebao odgoditi kupovinu novog notebooka? :) Usput se treba oduprijeti napasti da se klikne na članak koji je posvećen povijesnom događaju: zamislite, "zvijezda" reality showa pokazala je svoj "underware".

A onda mi je kolega poslao link na članak koji tvrdi da su i u Hrvatskoj postavljene antene zloglasnog projekta [HAARP](#) [2]! Omiljena tema pobornika teorije zavjera tako je pokucala na naša vrata. Članak je pisan totalno senzacionalistički i ne zvuči nimalo ozbiljno ni uvjerljivo. Još jedan primjer lošeg novinarstva. No možda i tu vrijedi ona stara: gdje ima dima ima i vatre?

Kako razlučiti informacije od dezinformacija? Kako biti informiran da bi mogao kvalitetno odlučivati, a istovremeno se obraniti od zaglupljivanja, poluistina i laži. Nekada su kvalitetni novinari bili filter koji

je prosijavao informacije i odvajao žito od kukolja, pa smo se oslanjali na njihove analize. Danas je Mreža omogućila da svatko sebe smatra novinarom, a i novinari od struke u žurbi prepisuju vijesti bez provjere, samo da se ne bi kasnilo za konkurencijom.

Svijet je postao prekompliciran i nesaglediv, ne može ga se obuhvatiti pogledom, već se nude parcijalni pogledi iz različitih rakursa. Sve je teže pojedincu shvatiti što se oko njega događa, a gotovo mu je nemoguće organizirati život tako da sačuva svoju slobodu i samostalnost. Većina ljudi prelako odustaje od slobode, zadovoljavajući se udobnošću i sigurnošću. Stalan posao, mala ali redovita plaća, krediti... (prodao je banci svoju budućnost). Ribica u akvariju, ovisan o drugima. A onda još kupuje uređaje koji prikupljaju informacije o njemu i daju ih na raspolaganje "nekome negdje".

No ako mislite da sam pesimist, varate se. Čovjek je žilavo i prilagodljivo biće, ima sposobnost da ne prihvaća pasivno sve što mu se nudi. Samo je potrebna kritična masa pobunjenih, pa se svaki trend može preokrenuti. Zato članci koji nas upozoravaju na tamnu stranu ne služe našoj pasivizaciji, nego upravo obrnuto, aktivaciji! "Bolje biti aktivan nego radioaktivan", govorilo se u doba hladnog rata.

Zato se za slobodu (mišljenja, izražavanja, udruživanja...) treba neprestano iznova boriti. Kao i za slobodu pristupa informacijama, koja je, kao, zagarantirana zakonom, ali kad je pokušate ostvariti ispadne da ne to ne ide lako.

Zapadna liberalna filozofija definira čovjeka kao slobodno misleće biće, a slobodu kao uvjet za razvoj čovjekovih stvaralačkih mogućnosti, za proširenje i obogaćivanje ljudskosti. Tu se prvenstveno misli na slobodu pojedinca, a uloga je društva upravo u tome da omogući pojedincima slobodu. Tako i društvo postoji kao slobodno društvo i sposobno je za vlastiti razvoj.

Apple je nedavno odbio vladinim agencijama dati softver kojim se otključava iPhone. Time je usporio istragu koja se provodi nad potencijalnim teroristima, no ujedno je pokazao da štiti privatnost svojih korisnika. U Appleu smatraju da bi izrada takvog softvera omogućila državi da zaviruje u privatnost svih vlasnika iPhonea. Time bi Apple izgubio dio kupaca i smanjio svoj udjel na tržištu. Pa iako možemo cinički reći da Apple štiti svoj biznis, time štiti i našu slobodu, a SAD se, usprkos svemu, dokazuju kao demokratska država. Ispada da svemoćna NSA i nije tako svemoćna. Zanimljivo je sudske presude i otpor državi ne bi bio moguć u državama koje imaju despotske, nedemokratske oblike vladavine. Takva gesta je nezamisliva u Kini, Rusiji, mnogim Arapskim zemljama. Bilo bi zanimljivo vidjeti da li bi bila moguća u Hrvatskoj?

Iako mnogi vjeruju da će na kraju Apple popustiti, ipak je nešto postigao. Država naime tvrdi kako želi da im se otključaju samo pametni telefoni nekolicine osumnjičenih. Apple pak tvrdi da se radi o načelu, nema razlike između nekolicine i svih. Tehnički, da bi se pristupilo podacima treba ukucati šifru. Kao zaštita od napada grubom silom, tj. pogađanjem, nakon svakog nuspjelog pokušaja produžava se vrijeme do narednog pokušaja, a nakon deset promašaja podaci se brišu.

Demokratsko društvo se deklarativno oslanja na slobodnog pojedinca, iako ga zapravo svim silama nastoji uspavati i umrtviti, osamiti i otežati njegovo organiziranje. Razmrvljeno društvo nema zajedničkog cilja, organizira se u uske interesne grupe, lobije koji se nastoje izboriti za parcijalne interese. To podrazumijeva i mogućnost blokiranja odluka koje nisu u interesu grupe, pa se tako onemogućavaju stvarne reforme i paralizira politički život. Zvuči li vam to poznato?

BTW, sistemci su izraziti individualci koji se nisu u stanju organizirati u učinkovit lobi, kako bi se izborili za poboljšanje svog statusa. Svatko sam za sebe neće daleko dospjeti, pa drugi s lakoćom upravljaju našom sudbinom.

Članci o informacijskoj sigurnosti tako navode sistemca da se zamisli nad svojim mjestom u svijetu. Kada smo davnih devedesetih davali svoj skromni doprinos izgradnji Interneta na ovim prostorima, posve iskreno smo osjećali ponos jer gradimo nešto novo, mrežu računala, ljudi i informacija koja će doprinjeti oslobađanju kreativnih potencijala. Sada se na tu mrežu ukrcavaju i drugi, moćniji i mračniji, koji se nastoje iskoristiti za svoje svrhe. Mnogo sam se puta zapitao kome danas sistemac zapravo služi? Svojim korisnicima, ili nekim neznanim društvenim silama?

Nedavno je preminuo kolega informatičar zaposlen na Ustavnom sudu. Index je objavio vijest, navodeći da je informatičar preminuo tijekom javne sjednice suda, te da je rođen 1970. godine. U komentarima ispod vijesti čitatelji se bezobzirno izivljavaju, ne pokazujući nimalo pijeteta. Jedan od njih hladno komentira "uljeb manje". Zaista, na Internetu svatko može nekažnjeno laprdati, ne razmišljajući o posljedicama koje izrečeno može izazvati, niti o odgovornosti za javno izrečenu riječ.

Pitam se ponovo, za koga mi sistemci radimo?

ned, 2016-03-13 21:05 - Aco Dmitrović **Kategorije:** [Kolumna](#) [3]

Vote: 5

Vaša ocjena: Nema Average: 5 (1 vote)

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1625>

Links

[1] <http://www.darkreading.com>

[2] <http://www.novi-svjetski-poredak.com/2015/04/16/panika-u-hrvata-otkrivene-stravicne-haarp-antene-u-hrvatskoj-nalaze-se-u-hrvatskim-sumama-i-u-blizini-ovog-hrvatskog-grada/>

[3] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/71>